

YkemaNieuws

Familiewapen Ykema/Ijkema

Nieuwsbrief
Van de
Commissie stamboomonderzoek
Familie Ykema/Ijkema
(Wymbritseradeel)

Nieuwsbrief nr, 4

datum: juli 2002.

1. Van de redactie.

Beste familieleden,

Nu het zo langzamerhand volop zomer is en we zelfs al een paar tropische dagen achter de rug hebben wordt het hoog tijd dat de vierde YkemaNieuws de deur uitgaat en de redactie met een gerust hart op zomerreces kan gaan. Schokkende dingen zijn er sinds de verschijning van YN. nr. 3 niet gebeurd. Een familieblaadje echter bestaat niet bij de gratie van sensationele berichten, maar moet het veelal hebben van 'oud' nieuws. Hoewel, ook relevante ontwikkelingen blijven we volgen zoals hieronder onder **2** blijkt. Nog even iets heel belangrijks: YkemaNieuws kan alleen bestaan en blijven bestaan bij de gratie van de binnengekomen abonnementsgelden. Die zijn toereikend om de kosten te kunnen dekken. Daarom aan jullie het verzoek om voor het abonnementsjaar 2002/2003 de **2.5 euro** abonnementsgeld over te maken naar onze penningmeester, rekeningnummer **963274309** tnv **Ykema M.E., Ede**, met de vermelding: 'YkemaNieuws'. Voor vragen over het abonnement kunt u ook bij hem terecht. Zijn telefoonnr. is: **0318-635572**. Vriendelijk dank alvast voor uw bijdrage. Ten slotte wenst de redactie jullie een goede vakantietijd en een mooie zomer toe.

2. What's in a name.

'What's in a name?' laat wijlen de heer Shakespeare de geliefden Romeo en Julia, telgen van elkaar vijandig gezinde families uit Verona in middeleeuws Italië, in wanhoop tegen elkaar zeggen. 'Wat doet een naam er eigenlijk toe? Neem nou een roos. Al zouden we zijn naam niet weten, dan nog zullen we hem herkennen als die bloem die zo lekker ruikt'. Die constatering heeft beide geliefden niet geholpen, hun 'foute' familienamen maakten voor hen een 'en zij leefden nog lang en gelukkig' onmogelijk.

What's in a name? schreef A.R Ykema uit Oud - Beijerland in juli 2000 aan de Commissie als titel boven zijn verslag over zijn pogingen om bij de burgerlijke stand de naam Ijkema te corrigeren naar Ykema. Hij beschrijft de lijdensweg die hij daarvoor in circa 2 jaar moest afleggen .voordat hij van de officier van Justitie in Rotterdam, zijn geboorteplaats, bericht kreeg, dat zijn naam en die van de kinderen was gewijzigd in Ykema. In de voorgaande periode was hij van het kastje naar de muur gestuurd door de elkaar tegensprekende instanties. Het gebeurde zelfs dat hij telefonisch te horen kreeg dat de naamscorrectie was goedgekeurd en nog geen uur later door dezelfde ambtenaar werd opgebeld met de mededeling dat een en ander op een misverstand berustte. Daarna werd de aanvraag tot naamscorrectie nog enkele keren afgewezen. Maar de aanhouder wint en nog voor de nieuwe eeuw begon was het gezin Ijkema het gezin Ykema geworden. "Ik moet zeggen het gaf best

een lekker gevoel dat na 100 jaar onze naam weer in ere was hersteld” besluit een tevreden A.R Ykema zijn verhaal.

Voor IJkema's die in dezelfde positie verkeren en hun naam bij de burgerlijke stand wel willen corrigeren naar de oorspronkelijke Ykema schrijfwijze, maar daar tot dusver vanaf zagen vanwege toestanden zoals A.R. Ykema ze meemaakte, ziet de toekomst er een stuk rooskleuriger uit. Op Europees niveau is namelijk besloten dat familienamen geschreven mogen worden op de manier zoals dat in de streektaal gebeurt waaruit zij voortkomen.. Dat kan zonder veel poespas bij de burgerlijke stand worden vastgelegd. Voor uit Friesland afkomstige namen bijvoorbeeld, zou wie dat wenst Dijkstra, Dykstra kunnen worden, Zijlstra, Sylstra; Boonstra, Boarnstra en zo meer. En last but not least IJkema kan (weer) Ykema worden zo u wilt.

Dat deze nieuwe mogelijkheid sommige IJkema's zeer aanspreekt, blijkt uit het volgende ingezonden stukje in de Leeuwarder Courant van 11 april 2002. Het luidt aldus:

Trots op Friese naam

'Mijn naam is Wietske IJkema ik ben een dochter van G. IJkema en kleindochter van H. Ykema. Bij mijn vader is op de burgerlijke stand een fout ontstaan en wil ik deze rechtzetten dan kost me dat geld. Ik ben trots op mijn achternaam en ik schrijf hem zelf altijd met een Y, alleen op de officiële documenten staat mijn naam geschreven met IJ. Zodra de wet van Kalsbeek erdoor is ga ik naar het gemeentehuis en laat ik het wijzigen in Ykema, want zo hoort het'.
Dronrijp. Wietske Ykema.

Tot zover Wietske Ykema. Zal er nu een IJkema run op de loketten van de burgerlijke stand komen? Mocht u plannen hebben in die richting, dan is de redactie van YkemaNieuws benieuwd naar uw ervaringen in dezen.

Rest de vraag: Doet een naam er wat toe? Zoals uit bovenstaande story uit het verre verleden blijkt en uit de werkelijkheid van de beide voorbeelden uit het heden, soms heel veel.

3. De geschiedenis van 100 jaar wroeten naar de Ykemawortels.

Dat er al heel lang belangstelling is naar de afkomst van de familie Ykema uit Wymbritseradeel, moge blijken uit de in het onderstaande overzicht beschreven activiteiten betreffende de het binnen- en buiten familieverband verrichte stamboomonderzoek..

De eerste schuchtere pogingen om meer aan de weet te komen over de voorouders blijken al uit een ongedateerde, in het Fries geschreven notitie van **Auke Ykes Ykema** (1836-1904), boer en koopman te Bozum en telg uit de Theodorustak, van zo'n honderd jaar geleden ⁽¹⁾. In die notitie heeft hij enkele feiten en veronderstellingen betreffende zijn afkomst en verwantschappen aan het papier toevertrouwd. In rechte mannelijke lijn kon hij teruggaan tot zijn overgrootvader **Yke Theodorus Ykema** (1757-1822). Zijn overgrootmoeder **Geertje Eeltjes Bangma** (1764-1840) noemt hij abusievelijk **Akke**. Wel meldt hij als bijzonderheid dat deze Akke (Geertje) en haar twee zusters gedrieën 45 kinderen hadden gebaard, waarvan 15 op rekening van Geertje kwamen te staan. Een andere zus zou er 21 hebben gehad! Ook noemt hij al de namen van **Johannes Ykes Ykema** en zijn zoon **Yke Johannes Ykema** als mogelijke stamvaders van de Ykema's. Van deze laatste veronderstelde hij dat deze twee of meer zoons had. We weten nu dat dat er drie waren: **Johannes** (1717-1798), **Harmen** (1722-1782) en **Theodorus** (1730-1821), de stamvaders van de gelijknamige takken.

Zo'n 65 jaar geleden, in oktober 1936, correspondeerden de neven **Klaas Aukes Ykema** (1872-1952), dorpsdokter te St Nicolaasga, zoon van bovengenoemde **Auke Ykes**, en **Yke Theodorus Ykema**, (1867-1938) rentenierend boer te Huizum over hun afkomst ⁽²⁾. Veel wijzer konden ze elkaar toen nog niet maken. De informatie waarover ze beschikten hadden ze meest van horen zeggen van oudere familieleden, was incompleet en soms niet correct. Vooral Klaas Aukes was in die tijd erg actief. Over het familiewapen schreef hij met **H.W.M.J. Kits Nieuwenkamp** te Doorn, een bekend genealoog en heraldicus in die dagen ⁽³⁾. Ook correspondeerde hij in die tijd met een telg uit de familie **Ritsema van Ikema** uit de provincie Groningen. Hun conclusie was dat er geen verwantschap was tussen beide families ⁽⁴⁾.

Doordat Klaas Aukes in het bezit was van het kerkeboek van Westhem ⁽⁵⁾, waarin verschillende generaties Ykema's worden genoemd als kerkvoogd, wisten de heren dat sommige van hun voorouders, behalve dat ze boer waren, en als kerkvoogd fungeerden, bovendien van generatie op generatie belangrijke bestuurlijke functies, waaronder die van bijzitter, in de grietenij Wymbritseradeel bekleedden. Tevens zou Yke Theodorus in het bezit zijn geweest van een overlijdenslepel* van **Yeskje Harmens**, (1645-1688). Zij is ons aller stammoeder en derde echtgenote van onze gemeenschappelijke stamvader en eerste voorvader die zich met de achternaam Ykema tooide: **Johannes Ykes Ykema**, (1636 – ca. 1702). De lepel was bovendien voorzien van een familiewapen ⁽⁶⁾ (zie ook van YkemaNieuws nr. 2, artikel 2). Uit de tekst op de lepel wisten ze dat er in de 17de eeuw een stamvader met de naam **Johannes Ykes Yckama** had geleefd. In de ketting van generaties lopend vanaf de 17de eeuw naar 1937, ontbraken echter nog vele schakels en ook van onderlinge verwantschappen tussen Ykema's, behalve de naaste familie, was hen weinig bekend. Verder had **Klaas Aukes Ykema** contact met zijn achterneef, de gepensioneerde zeekaptein **Hendrik Cornelis Ykes Ykema** (1875-1938) uit Den Haag. Beide heren waren fervente watersporters en zochten elkaar geregeld op als Hendrik Cornelis de Friese meren bezeilde.

We weten niet of de heren zelf in de argieven zijn gedoken, maar als dat al het geval was, dan vermoedelijk met weinig succes. In april 1937 namelijk schakelde Klaas Aukes Ykema de eerder genoemde Kits Nieuwenkamp in om de vele onbekende feiten tot klaarheid te brengen ⁽⁷⁾.

Het onderzoek van Kits Nieuwenkamp heeft vermoedelijk onder anderen aan het licht gebracht dat de zoon van stamvader, **Johannes Ykes Ykema** (1636- ca. 1702), **Yke Johannes Ykema** (1680-1751) weer de drie volwassen zoons **Johannes**, **Harmen** en **Theodorus** had, de eerder genoemde stamvaders van de drie familietakken. Een met de hand getekende stamboomschema in bezit van jonkheer **Klaus von Chrismar** (1943), kleinzoon van Klaas Aukes Ykema, stamt vermoedelijk uit deze tijd en is waarschijnlijk de oudst bekende stamboom van de Wymbrits Ykema's. Kits Nieuwenkamp veronderstelde, zoals uit later onderzoek is gebleken ten onrechte, dat de vader van de eerste Ykema, **Johannes Ykes Ykema** (1636-ca.1702) een **Yke Johannes** was en diens vader weer een **Johannes Ykes**. Deze fout is tot ca. 2000 overgenomen door de familieleden die na hem stamboomonderzoek deden

De in Friesland bekende genealoog wijlen **R.S Roorda** is de volgende die zich tenminste tot in de vijftiger jaren van de vorige eeuw intensief heeft beziggehouden met de stamboom van van de **Wymbrits. Ykema's**. Kopieën van zijn uitgebreide, handgeschreven genealogie zijn in het bezit van de Commissie. Ook zijn genealogie begint 2 generaties eerder dan stamvader **Johannes Ykes Ykema** (1636- ca.1702) met het vermoedelijk van Kits Nieuwenkamp overgenomen foutieve schema. Hoewel ook hij de naam van de vader van de eerste **Ykema**, in eerste instantie dus noteerde als een **Yke Johannes**, heeft hij dit '**Johannes**' later doorgekrast en veranderd in '**Sybrems**'. Zijn Ykemastamboom eindigt bij telgen, geboren in de jaren 50 van de vorige eeuw ⁽⁸⁾.

Iemand die in de jaren 50 ook zeer actief was, was wijlen onze ex-voorzitter **Johannes Aureliusz. Ykema** (1906-1999). Hij reisde in die tijd het hele land af en bezocht vermeende familieleden om hen en hun familie aan de stamboom die hij had opgezet, te kunnen koppelen. Zo kwam hij oa. in Den Haag op het spoor van de nazaten van **Marten Ykes Ykema** (1810-1868), provisor van een apotheek., die na 1845 met zijn gezin van Sneek naar Den Haag is verhuisd. Via **Trijntje Lolkes Ykema** (1910-1958) in Wirdum (Fr.) kwam hij bij de achterkleinzoon van **Martens'** broer **Lolke Ykes Ykema** (1810-1868), **Yke Lolkes Ykema** (1908- 1989) en **Jan Lolkes Ykema** (1919) en hun nageslacht in Frankrijk terecht. Beide waren resp. broer en halfbroer van Trijntje. Zij emigreerden respectievelijk voor - en na de 2de wereldoorlog als boerenknecht naar Frankrijk.

Een andere Friese genealoog van naam die speurde naar de Ykema wortels, was wijlen dominee **D. van Dijk**. In opdracht van Mrs. **Dorothy Tharp**, een Amerikaanse dame uit Chicago zocht hij in 1965 naar haar Friese Ykema voorouders. Zij was een kleindochter van **Minne Sybrems Ykema** (1853-1937), uit de Theodorustak, die in 1890 met zijn gezin uit Friesland naar Amerika was vertrokken.. In zijn rapportage aan mevrouw Tharp beschrijft Van Dijk zijn speurtocht als een spannende bergbeklimming, waarbij hij alvorens de top te bereiken, diverse kloven moet overbruggen ⁽⁹⁾. Hem komt de eer toe om de tientallen jaren levende veronderstelling dat de vader van **Johannes Ykes Ykema** de eerste voorvader, die Ykema als achternaam voerde, wel weer een **Yke Johannes** zou zijn, te ontzenuwen door de ontdekking dat hij in werkelijkheid een **Yke Sybrems** (ca. 1610- voor

1661) moest zijn. Begin 2000 kwam een kopie van de brief waarin hij dat beschrijft, uit het Ykema-archief boven water. Ook de door **R.S. Roorda** geschreven stamboom komt uit dit archief. Het archief komt oorspronkelijk bij ex-commissielid **Sipke Dijkstra**, voorheen uitgever en boekhandelaar te Leeuwarden, vandaan en berust nu bij commissielid **Gyb de Boer**.

Ook onze ex-voorzitter **Johannes** correspondeerde met de eerder genoemde mrs. **Tharp**. In november 1964 schrijft hij haar over de mogelijkheid om in opdracht van de Amerikaanse Ykema's een familieboek samen te stellen.. Hij schat de kosten op 500 dollar voor een goedkope editie. Eerder was voor een luxere editie aan de Amerikaanse Ykema's uit de Johannestak een bedrag van 1000 dollar genoemd. Vermoedelijk is hier van Amerikaanse zijde niet verder op in gegaan ⁽¹⁰⁾.

In 1984 verscheen een in eigen beheer uitgegeven publicatie van **T.J. Buma**, met drie beknopte geologieën van drie families met de achternaam **Ykema** ⁽¹¹⁾. Globaal beslaat de uitgave de periode van 1650 tot 1850. Uit de publicatie blijkt dat er uit Friesland drie verschillende niet aan elkaar verwante families Ykema afkomstig zijn. De Ykema Commissie heeft ze naar de grietenij van oorsprong de **Gaasterland**-, de **Haskerland**- en de **Wymbritseradeel Ykema's** genoemd.

Intussen had commissielid **Marten Edwin Ykema** (1960) uit Ede, telg uit de Theodorustak, de handgeschreven stamboom van zijn overgrootvader, de eerder genoemde **Hendrik Cornelis Ykema** op de computer gezet en voor zover mogelijk aangevuld. In november 1994 kwam de Ykema Commissie bestaande uit telgen uit de familie en Ykemakenners als **Sipke Dijkstra** uit Leeuwarden en **Gyb de Boer** uit Heerde. voor het eerst bijeen en werd een begin gemaakt om de genealogische en historische gegevens uit de drie takken te completeren.

Dit lijkt redelijk te zijn gelukt. Alleen de huidige telgen van de in 1909 naar Amerika geëmigreerde broers **Dirk** (1886-?) en **Hendrik Aukes Ykema** (1888-?) uit de Johannestak laten het tot nu toe afweten. Ondanks contacten via internet zijn er er van die kant geen stamboomgegevens van de kinderen van de in de 40er en 50 er jaren van de vorige eeuw geboren generatie Amerikaanse Ykema's de oceaan over komen waaien.

De laatste uitbreiding aan de stamboom van de **Wymbrits. Ykema's** kon worden gemaakt naar aanleiding van een publicatie in 1999, van de genealoog **Jelle de Jong**, architect te Lemmer. Uit zijn uitgebreide parenteel dat voert naar verscheidene hedendaagse Friese families, blijkt net als bij **D. van Dijk** in 1965, dat de vader van de eerste Friese Ykema, **Johannes Ykes Ykema**, boer te Westhem en bijzitter van Wymbritseradeel, een **Yke Sybrens** was. Deze leefde van ca. 1610 tot voor 1661 en was boer te Sandfirden. Vanaf deze Yke Sybrens zijn onze voorvaderen uit het grijze verleden in directe mannelijke lijn terug te voeren naar ene **Buwa Wabbaz**, boer te Sandfirden, overleden voor 1511 en nu de oudst bekende voorvader van de hedendaagse **Ykema's** ⁽¹²⁾.

Als gevolg van al die inspanningen, binnen en buiten familieverband gedaan, is er op dit moment een uitgebreide stamboom voorhanden, die ons meer dan 500 jaar terugvoert in de tijd en behalve het voorgeslacht ca. 250 in leven zijnde personen met de naam **Ykema** telt en ca.170 kinderen van Ykemadochters. Aangevuld met de historische gegevens die we kennen, levert dit voldoende materiaal op om een familieboek samen te stellen. Dit vergt meer tijd dan aanvankelijk gedacht, maar langzaam maar zeker zullen we ons doel bereiken.

Bronnen.

1. Auke Ykes Ykema. Ofkomst Komôf familie. Notitie in het Fries. Ca. 1900.
2. Yke Theodorus Ykema. Brief aan Klaas Aukes Ykema, 27 oktober 1936.
3. Klaas Aukes Ykema. Brief aan Kits Nieuwenkamp, 29 oktober 1936
4. G. Ritzema. Brief aan K.A Ykema, 10 oktober 1936
5. Kerkeboek van de kerk van Westhem/Wolsum. Het financiële reilen en zeilen van deze kerkgemeenschap met een hoofdrol voor opeenvolgende generaties Ykema als kerkvoogd. Periode ca 1704 tot ca.1825.
6. H. Kits Nieuwenkamp. Nederlandse Familiewapens, deel III, p48-53., 1938.
7. H. Kits Nieuwenkamp. Brief aan K. A. Ykema, april 1937
8. R.S. Roorda. YKEMA's. Genealogie. Loopt tot voor 1958.
9. D. van Dijk. Brief van 3 maart 1965 en brief van 7 april 1965 aan mrs. Robert J. (Dorothy)Tharp, Chicago.
10. Johanes Aureliusz. Ykema. Brief van november 1964 aan mrs. Tharp.
11. T.J. Buma. De Friese Ykema's. Leeuwarden 1984
12. Jelle de Jong. Buwa Wabbaz te Sandfirden. In: Genealogysk jierboek 1999, p.7-94.

* Volgens de overlevering luidde de tekst op de lepel: *“Op heden den 11en October 1688 nam de Heere tot zich Yeskje Harmens, huisvrouw van Johannes Ykes Yckama oud 43 jaren”*.

Van de huidige generatie Ykema's heeft niemand ooit deze lepel gezien. Yke Theodorus Ykema, de in Huizum rentenierende boer en zijn vrouw zijn door vroegtijdig overlijden van hun beide kinderen, kinderloos gestorven. Het is onbekend waar dit intrigerende stuk familiereliekwie terecht is gekomen.

5. Diversen

Belangrijke adressen:

Rely (Aurelius) Ykema. Voorzitter. Zuidlaarderweg 12, 9756 CH Glimmen t. 050-4062727. E-mail a.j.ykema@hccnet.nl

Marten E.Ykema: Pen.meester, admin. Jordaensstr. 5 6717 RK Ede. tel.:0318-635572.e-mail commissie@ykema.myweb.nl Ykema website: www.ykema.myweb.nl.

Abonnement YkemaNieuws: **Giro: 963274309** tnv. Ykema M.E. Ede. Onder vermelding van: “YkemaNieuws”.

Cor Bakker. Secretaris. Redactie YkemaNieuws Geffenstraat 3, 6844 HB Arnhem. Tel. 026-3814234 Email corn.bakker3@freeler.nl